

فریبا انجمنی
دبیر منطقه ۲ تهران

مجموعه کتاب های قرآنی دانشگاه امام صادق (ع)

درآمدی تحلیلی بر جایگاه صلح و جنگ در قرآن و سیره نبوی (ص)

تألیف: امیر ذوقی

سال نشر: ۱۳۸۸ - چاپ دوم، ۱۳۸۹

یکی از مسائلی که از ابتدای حیات اجتماعی اسلام، تبیین سیاست و راهبرد مشخص و تعریف شده‌ای در خصوص آن ضرورت یافت، نوع و نحوه تعامل مسلمانان و جامعه اسلامی با دیگر ملل و پیروان سایر ادیان و آیین‌ها بود. آموزه‌های پرتوانی هم‌چون جهاد، شرک‌ستیزی و سلطه ناپذیری که در متن فرهنگ دینی جای دارد، ممکن است به ذهن چنین تبادر کند که سیاست اسلام به عنوان دین خاتم در قبال سایر فرهنگ‌ها سیاستی بسته و تهاجمی است. اما جدا از این که این مفاهیم در بعضی موارد به آفت بدفهمی دچار شده‌اند، اهمیت موضوع ضرورت بازخوانی و واکاوی نصوص دینی خصوصاً قرآن کریم و نیز مطالعه دقیق سیره نبوی (ص) را ایجاب می‌کند. این اثر به عنوان نمونه‌ای عملی از فقه قرآنی، به تبیین جایگاه صلح و جنگ و بایستگی آن در فقه اسلامی پرداخته است. کتاب از سه بخش تشکیل شده است. بخش اول با عنوان «تعاریف و کلیات» به بررسی واژه‌ها و اصطلاحات پر کاربرد و محوری کتاب هم‌چون جهاد، جهاد ابتدایی، جهاد دفاعی، صلح، هدنه (مهاده)، کافر، اهل کتاب، مشرک و کافر حربی، پرداخته است. بخش دوم با عنوان «قتال» به این مباحث می‌پردازد: قتال در نگاه اسلام، سیر تشریح جهاد در اسلام، جهاد دفاعی از دیدگاه فقهای امامیه و اهل سنت، جهاد ابتدایی از دیدگاه فقهای امامیه و اهل سنت، ضابطه مشروعیت جنگ با کافران، و عدم منافات و جوب آمادگی نظامی و دفاعی در جامعه اسلامی با اصالت صلح. بخش سوم با عنوان «صلح و هم‌زیستی» در مورد مباحث زیر بحث می‌کند: اهمیت صلح و هم‌زیستی، صلح و هم‌زیستی در قرآن، روایات و فقه اسلامی، احکام هم‌زیستی با کافران و ادله آن، ترجیح و تقدم صلح بر جنگ از دیدگاه فقهای امامیه و اهل سنت، هم‌زیستی با کافران و مبارزه فرهنگی با آنان.

ساختار گزاره‌های اخلاقی قرآن (رویکرد معناشناختی)

تألیف: دکتر صدیقه مهدوی کنی

سال نشر: ۱۳۸۸ - چاپ دوم، ۱۳۸۹

اخلاق موضوع ارزشمندی است که از دیرباز و در طول تاریخ بشر، ذهن اندیشمندان بسیاری را به خود مشغول کرده است. ادیان الهی نیز در دعوت‌های خویش، هدایت و تربیت اخلاقی انسان‌ها را هدفی اصلی برشمرده و برای رسیدن به این مقصود، با توجه به مبانی خود، تعالیم ویژه‌ای را عرضه کرده‌اند. اسلام نیز در تمام شئون زندگی، بر اساس مبانی خاص خود، آموزه‌های بسیاری در این زمینه ارائه کرده که در آیات قرآن و روایات امامان معصوم علیهم‌السلام قابل مشاهده است. در این کتاب، نویسنده بر آن است تا با استفاده از روش نقلی، عدم تفکیک گزاره‌های قرآنی را هم از حیث موضوع و هم از حیث محمول، نشان دهد و در صورت یکسانی سبک و سیاق، بعضی از نتایج را که در دیگر مباحث قرآنی گرفته شده، به اخلاق تعمیم دهد. هم‌چنین، برای طرح مباحث نظری اخلاق، از روش اخلاق تحلیلی یا فرا اخلاق استفاده کرده است که به واسطه آن، از روش معناشناسی، مفاهیم اساسی گزاره‌های اخلاقی، روابط معنایی موضوعات و محمولات این گزاره‌ها و اصول حاکم بر آن‌ها، نظام اخلاقی قرآن و ساختار حاکم بر این گزاره‌ها را بازخوانی می‌کند.

حیات؛ معنای انسان در بیان قرآن

تألیف: سید محمدعلی علوی

سال نشر: ۱۳۸۴

در این کتاب، در چهار فصل، ابعاد مختلف «حیات» از دیدگاه قرآن بررسی شده است. در فصل اول، ابتدا به شناخت واژگان «حیات» و «موت» و جمع‌بندی معنای کاربردهای این دو واژه و دیگر واژه‌های هم‌خانواده پرداخته شده است و سپس برای آشنایی با مفهوم حیات و موت در علوم مختلف و امکان مقایسه با مفهوم قرآنی آن، به‌طور مختصر، دیدگاه سه علم زیست‌شناسی، فلسفه و عرفان در این باره بیان شده است. در فصل دوم، اصل تشکیکی بودن (ذومراتب بودن) حیات با استفاده از آیات قرآن بیان و برخی مراتب حیات معرفی شده است، از جمله: حیات خداوند متعال، حیات انسانی و حیات حیوانی.

فصل سوم اختصاصاً به حیات انسان و جوانب و مراحل گوناگون حیات انسان پیش از تولد تا پس از مرگ در قرآن، می‌پردازد. فصل چهارم نیز به بررسی حیات برتر انسانی (حیات طیبه) اختصاص یافته است.

متدولوژی علوم قرآنی

تألیف: دکتر ابراهیم فتح‌اللهی

سال نشر: ۱۳۸۸ - چاپ دوم، ۱۳۸۹

کتاب حاضر در صدد ارائه تعریفی جامع و مانع برای علوم قرآنی و سپس طراحی نوعی نظام رده‌بندی علمی برای این علوم و در نهایت ارائه الگویی برای روش‌شناسی مطالعات مربوط به علوم قرآن است. همچنین، نگارنده کوشیده است نوعی مطالعه مبادی‌شناسانه در علوم قرآن انجام دهد. موضوع اصلی کتاب، خود علوم قرآنی و چیستی آن، سیر تاریخی رده‌بندی و روش‌شناسی هر یک از این علوم است. در بخش اول کتاب با عنوان «تعریف علوم قرآنی»، ضمن نقد و بررسی تعاریف گوناگونی که برای علوم قرآنی ارائه شده، مدخلیت و مقدماتی بودن نقش علوم قرآنی برای فهم و تفسیر قرآن به عنوان ملاک اصلی تلقی شده است. در بخش دوم با عنوان «رده‌بندی علوم قرآنی»، برای دستیابی به شکل نظام‌یافته‌ای از علوم قرآن و برقراری ارتباط منطقی میان اطلاعات فراهم آمده در علوم قرآن، ملاک‌های گوناگون رده‌بندی علوم قرآن (موضوع، روش، برون قرآنی یا درون قرآنی بودن مباحث، کارآمدی و مدخلیت در تفسیر، سنخ مطالعه و همچنین نحوه شکل‌گیری این علوم) نقد و تحلیل شده است. در بخش سوم با عنوان «روش‌شناسی علوم قرآنی»، ضمن آشنایی با چیستی روش‌شناسی و بررسی اقسام روش‌های تحقیق، ضرورت روش‌شناسی علوم قرآنی مورد بحث قرار گرفته است و با توجه به چند تباری بودن مباحث قرآن و برخورداری این علوم از موضوعات کثیر و متنوع، روش پژوهش ترکیبی برای علوم قرآنی پیشنهاد شده است.

نقد و بررسی ترور در قرآن کیم

تألیف: روح‌الله فیض‌اللهی

سال نشر: ۱۳۸۹

تروریسم یک از مهم‌ترین مسائل و مشکلات کنونی است. در دنیا صدها سمینار و کنفرانس، برای شناختن و بررسی علل و ریشه‌های آن و روش‌های جلوگیری از آن تشکیل شده و هزاران کتاب برای پژوهش درباره آن از دیدگاه‌های گوناگون و در زمینه‌های متفاوت مانند جامعه‌شناسی، سیاسی و حقوق منتشر شده است. تصور برخی این است که هر آن‌چه را در گفتمان رایج، بد و زشت خوانده می‌شود، باید مستند به گزاره‌های دینی نفی کرد و هر آن‌چه را که به‌عنوان خوب شناسانده می‌شود، باید مستند به آیات و سیره تأیید کرد. حال آن‌که اسلام در این خصوص پیرو خواست دیگران نیست و دارای دیدگاه مستقل دارد. لذا باید در پی فهم آن و تنظیم سیاست‌ها براساس آن‌ها بود. نکته دیگری که در هر تحقیق علمی باید در نظر داشت، این است که واژه‌هایی مانند ترور به معنایی که از آن در نظر عموم مردم تداعی می‌شود، همانند واژه‌های قتل و جنایت و ضرب و شتم، بار عاطفی منفی دارند. این کتاب در هفت فصل تدوین شده است که فصل اول آن به روشن شدن تعریف ترور اختصاص دارد. اساساً در حوزه علوم انسانی، با توجه به گستردگی و تشتت آرا و ارائه نظرات و تعریف متعدد از هر پدیده، همواره مشکل اول در تحقیق، ارائه تعریف است.